

Helvi (Lemmikki) Leiviskä

(25. helmikuuta 1902 Helsinki – 12. elokuuta 1982)

Helvi Leiviskä syntyi helsinkiläisen pappisperheen esikoiseksi 1902. Myöhemmin seitsenpäinen sisarussarja oli monipuolisesti taiteellisesti lahjakas. Perheen Hannes-isä arvosti taiteita, mutta huolimatta siitä, että Helvi-tytär sai aloittaa pianonsoiton 8-vuotiaana, ei tukea tyttären musiikillisiin unelmiin isältä herunut.

Soittamista syvempää suhdetta musiikkiin kaivanneen Leiviskän tie säveltäjäksi alkoi varhaisesta kokemuksesta, jossa hän eräänä aamuna heräsi nähden sävellyksen mielessään kuvina. Tästä ensimmäisestä sävellyskokemuksesta alkoi Leiviskän kaipaus tulla säveltäjäksi, siitäkin huolimatta, että Hannes-isä kehotti tytärtään olemaan turhaan haaveilematta tavoittamatonta. Isän kuoltua Leiviskän ollessa 16-vuotias leskiäiti Elli muutti lapsineen Kokkolaan. 17-vuotiaana Helvi

Leiviskä muutti kuitenkin takaisin Helsinkiin ja aloitti musiikkiopinnot Musiikkiopistossa edesmenneen isänsä tahdosta poiketen.

Helvi Leiviskän opettajina Musiikkiopistossa toimivat Ingeborg Hylander, Ilmari Hannikainen, Ernst Linko ja Erkki Melartin. Vahvimpana tukijana niin teknisissä sävellysopinnoissa, kuin itsensä löytämiseen säveltäjänä Leiviskä koki saaneensa erityisesti Melartinilta. Musiikkiopiston diplomin Leiviskä suoritti vuonna 1927. Vuosina 1928–1929 Leiviskä teki kaksi opintomatkaa Wieniin, missä hän jatkoi sävellysopintojaan Arthur Willnerin opissa. Willnerin kanssa tehtyjen opintojen jälkeen Leiviskä jatkoi vielä yksityisesti opintojaan Leevi Madetojan ja Leo Funtekin kanssa. Erkki Melartin oli Helvi Leiviskän säveltäjäkehityksen kannalta merkityksellinen myös muutoin. Oletettavaa on, että Melartinin kautta tutustui Pekka Ervastiin, Ruusu-Risti-seuran perustajaan.

Ruusu-Risti ry oli Ervastian vuonna 1920 perustama teosofinen järjestö, joka oppiensa mukaan asettaa totuuden kaikkien uskontojen yläpuolelle. Leiviskän sävellystyö nojaa vahvasti teosofiseen elämäntavokseen.

Leiviskän sävellystöistä puuttui arvostelijoiden mukaan kaikki naissäveltäjälle ominainen sievistely. Helvi Leiviskän tuotannon painopiste on orkesterimusiikissa, ja hän sävelsi muun muassa kolme sinfoniaa (1947, 1954 ja 1971), Sinfonia Breviksen (1962, uusittu 1972) sekä pianokonsertton (1935). Leiviskän kamarimusiikkituotannosta mainittakoon viulusonaatti g-molli (1945) sekä pianokvartetto (1926, uusittu 1935). Tyyliään Leiviskä oli myöhäisromanttiko, vaikka osassa sävellystöitä voidaankin nähdä uusklassismin piirteitä.

Vaikka Leiviskää kuvataankin ensimmäiseksi merkittäväksi suomalaiseksi naissäveltäjäksi, on sukupuoli Leiviskän säveltäjäntyöstä puhuttaessa toissijainen määre, sillä hänet otettiin vastaan muusikkopiireissä tasa-arvoisesti. Sävellystyönsä ohella Leiviskä toimi Sibelius-Akatemian kirjaston- ja nuotistonhoitajana vuosina 1933–1968. Kirjallista työtä hän teki Ilta-Sanomien musiikkikriitikkona 1957–1961 ja kirjoittamalla musiikkia, uskontoja ja taidetta käsitteleviä esseitä sekä viikkolehdistä, että musiikkialan julkaisuissa. Helvi Leiviskä kuoli sydänkohtaukseen vuonna 1982 80-vuotiaana.

Lähteet:

Wikipedia

Säveltäjä Helvi Leiviskä sävelsi ilman muusaa – Musiikin syntymäpäiväkalenteri

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/05/25/saveltaja-helvi-leiviska-savelsi-ilman-muusaa-musiikin-syntymapaivakalenteri>

SÄVELTÄJÄMUOTOKUVA: Helvi Leiviskä (Yle Elävä Arkisto)

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/12/19/saveltaja-helvi-leiviska-naki-musiikin-ja-kumosi-ennakkoluulo-tuotannollaan>

Helene Grimaud

(7.11. 1969 Air-en-Provence, Ranska)

Helene Grimaud on omien sanojensa mukaan monikansallisen perheen jälkeläinen. Hänen isänsä on afrikkalaisten paimentolaisuutalaisten jälkeläinen ja äitinsä puolestaan Korsikan berbeeri.

Grimaud aloitti musiikkiopintonsa Pariisin konservatoriossa 13-vuotiaana. Konserttidebyyttinsä pianisti teki 18-vuotiaan Tokiossa ja samana vuonna hän debytoi Ranskassa Ochestre de Paris'n solistina. Vuonna 1995 vuorossa oli ensiesiintyminen Berliinin filharmonikkojen kanssa.

Grimaud'n erityinen ominaisuus on kokea musiikki väreinä teknisten ja taiteellisten lahjojensa ohella hänellä on kyky löytää esittämistään teoksista uudenlaisia, syvempiä tulkintoja. Grimaud nostetaan nimenomaan näistä syistä säveltäjien joukkoon, vaikka hän ei varsinaista sävellystyötä ole itse tehnytään.

Reflections on Grimaud'n kokoama ja esittämä teos, joka kokoaa yhteen yhden surullisenkuuluisan ja oletetun kolmiodraaman ja musiikillisen suhteen osapuolten ja näiden sävellystöiden temaattisen kollaasin. Teoksen ja sen tematiikan sydämessä on Robert ja Clara Schumannin ja heidän ystävänsä Johannes Brahmsin erityislaatuinen suhde niin työssä, kuin yksityiselämässään.

Menestyksekkään pianotaiteilijaroolinsa ohella Grimaud on tunnettu eläin- ja ihmisoikeusaktivisti.

Lähteet:

Wikipedia

<https://helenegrimaud.com/>

Kaija Saariaho

(o.s. Laakkonen; s. 14. lokakuuta 1952 Helsinki)

Kaija Saariaho (o.s. Laakkonen) oli äärimmäisen ujo, hajamielinen ja sairasteleva lapsi, joka usein pienenä koululaisena poti oloaan kotona ja pitkällä, kahden metron kyydillä toteutuvalla koulumatkoillaan unohti reppunsa matkalle.

Saariahon lapsuudenkodissa ei perheenjäsenillä ollut varsinaista musiikkiharrastuneisuutta levyjen kuuntelua enempää. Radio, josta sai itse valita ja vaihtaa kanavia mielensä mukaan, oli pienen Kaijan mieluisin leikkikalua. Opettaja havaitsi koulussa Saariahon musikaalisuuden. Opettajan kehotuksesta Saariaholle etsittiin soitonopettaja, instrumenttina viulu. Saariaho sen sijaan itse haaveili pianosta, joka kotiin myöhemmin hankittiinkin.

Saariaho aloitti säveltämisen varhain. Hänen sävellyskokeilunsa kuitenkin keskeytti hetkellisesti Mozartin elämäkerran lukeminen

Päästyään ylioppilaaksi 1972 monilahjakas Saariaho opiskeli ensimmäisen yliopistovuotensa graafista suunnittelua Taideteollisessa korkeakoulussa sekä musiikkitiedettä. Halu säveltää ei kuitenkaan hälventynyt ja niinpä Saariaho halusi ja pääsikin Sibelius-Akatemiaan opiskelemaan säveltämistä Paavo Heinisen oppilaana vuonna 1976. Heininen, ensimmäisen polven modernisti, hyödynsi teoksissaan ensin dodekafoniaa eli 12 sävelen tasavertaisuutta ja myöhemmin jälkisarjallisuutta eli monimutkaista rytmiikkaa, atonaalisuutta ja jopa melodiodien välttämistä.

Säveltämisen ohella Saariaho kiinnostui uudenaikaisesta, teknologian sävyttämästä musiikista. 1980-luvun taitteessa nuori säveltäjä alkoi kokea suomalaisen musiikkikentän ja sen oletukset itselleen tukahduttaviksi. Niinpä Saariaho päätyi 1980-luvun alussa Saksaan, Freiburgin yliopistoon jatkamaan sävellysohjelmaansa. Saksasta hän jatkoi Ranskaan, IRCAM-instituuttiin. IRCAM-instituutti edistyksellisine studioineen tarjosi Saariaholle loistavan mahdollisuuden tietokonemusiikin hyödyntämiseen ja vahvisti entisestään hänen taiteellisia pyrkimyksiään säveltäjänä. Saariahon musiikki muodostuu pitkälti synteettisistä äänistä ja niiden analyysistä. Synteettisten äänten avulla hän hakee teoksissaan tilan ja valon kokemuksia ääniksi tuotettuina pohjaksi orkestroinnille. Musiikille ei hänen töissään ole keskeisintä melodia tai rytmi, vaan sointiväri. Saariahon tuotanto muodostuu oopperoista, baletista, orkesteri- ja kamariyhtyeiteoksista, soolosoitinteoksista sekä vokaaliteoksista. Menestyksekkäimpiä Saariahon teoksia ovat olleet hänen oopperansa. Tunnetuin näistä on Saariahon ensimmäinen ooppera, maailmanmenestykseen noussut, kriitikoiden ylistämä Kaukainen rakkaus (L'Amour de loin).

Kaija Saariaho on naimisissa rankalaisen säveltäjän Jean-Baptiste Barrière'n kanssa. Barrière toimi IRCAM:ssa Saariahon opettajana ja yhteistyökumppanina. Koko perheen taiteellinen yhteistyö on läsnä monissa Saariahon esityksissä. Jean-Baptiste Barrière on toteuttanut Saariahon useiden esitysten visuaalisen ilmeen. Pariskunnan lapsista Aliisa Niede Barrière on viulisti ja Aleksis Barrière ohjaaja, musiikkiteatteriryhmän perustaja, kääntäjä ja dramaturgi.

Lähteet:

Wikipedia

Säveltävä tyttö Kaija Saariaho oli kummajainen – Musiikin syntymäpäiväkalenteri

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/10/14/saveltava-tytto-kaija-saariaho-oli-kummajainen-musiikin-syntymapaivakalenteri>

Cécile (Louise Stephanie) Chaminade

(8. elokuuta 1857 Pariisi, Ranska – 18. huhtikuuta 1944 Monte Carlo, Ranska)

Cécile Chaminade oli ranskalainen säveltäjä ja pianisti, jonka sävellykset olivat pääasiallisesti pianokamarimusiikkia, mutta jonka sävellystuotantoon kuului lisäksi pianokappaleita, baletti, ooppera ja orkesterikappaleita.

Chaminaden tie säveltäjäksi alkoi laulaja-pianisti-äidin johdolla, isän mielestä musiikkiopinnot olivat tytölle sopimattomia.

Varsinaisia sävellysoopintoja Chaminade suoritti myöhemmin yksityisesti Benjamin Godardin johdolla.

Chaminaden säveltämää musiikkia kuvaillaan elegantiksi, sointurikkaaksi ja nokkelaksi – jopa siinä määrin, että säveltäjän mahdollinen arvostuksen puute aikalaiskriitikoiden silmissä voi

nähdä sitoutuneen pikemminkin sukupuoleen, kuin taitoihin.

Kokonaan vaille arvostusta tämä Englannin ja Amerikan kiertueitakin omia töitään esittäen tehnyt säveltäjä ei elinaikanaan jäänyt. Hänen työnsä arvo huomioitiin ranskalaisittain tunnetuimmalla ja arvostetuimmalla arvomerkillä, ansioritarikunta Kunnialegioonan kunniamerkillä vuonna 1913. Chaminade oli ensimmäinen naissäveltäjä, jolle tämä ansiomerkki myönnettiin.

Lähde: Wikipedia